

DOMOVINA

Uredništvo
je na Bebeljevi cesti št. 3. — Dopise blagovoljno bran-
kiral, rokopisi se ne vračajo.

Izbujna trikrat na teden, vsak ponedeljek, srede in petek ter vsja za
Avstrijo in Nemčijo 12 krov, pol leta 6 krov, 3 meseca 3 krove. Za Ameriko
in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 krov,
pol leta 8 krov 50 vln. Naslovnina se poljito upravičeno, plačuje se vspej.

Za izmenje
se plačuje od vsake pošiljnice po 30 vinarjev za vsak
krokar; za večje izmenje in množično izmenjevanje
zmenjen popust.

Mesečna priloga „Slovenski Tehnik“.

Nekaj v premislek.

Koliko se je že pri nas pisalo in govorilo o narodnem delu, ki bo narod dvignilo in nas otreslo nemškega je-roblatva.

Ne smemo tajiti, da smo se že res v marsičem spremenili, da smo se nekaj naučili, da smo evidenti tuptam svoje narodne grebe in nedostake našega dela in se poboljšali.

Ali če pogledamo samo malo v naše javno življenje ali recimo so, v naše slovensko življenje — koliko gužljobe, koliko površnosti, koliko fraserstva brez vsebine, brez dela, brez volje za delo se vse povsod!

Ne mislimo ponavljati starih obrabljenih fraz, če trdimo, da smo Slo-
vinci nekako mehke duše, da je po-
pušljiva, spravljiva in blaga naša
narava, da je naš značaj premehek,
da ima v sebi premalo odporne sile,
premalo one trdnosti, brezobzirnosti,
katero zahteva narava od vsakega po-
samoznega organizma kakor od vsake
socialne skupine, če hoče živeti, če se
hoče obraniti v tem večnem boju za
obstank. Naravno se razvija življenje
narodova, tu ni pardona, tu ni nami-
ljenja. Razmere, v katerih živi narod
to so tla, na katerih smo, na katerih
moramo živeti in si pomagati kakor
pač moremo in znamo.

Rečanjamo z realnostjo in vedimo,
da je ta, nam sicer neljuba in nepri-
jetna realnost naravna posledica raz-
voja.

Povsod prodira Nemstvo, kaj nam
to mar, kaj nam to pomaga, če pra-

vimo in todlimo, da prodira s pomočjo
nam krivične nemške vlade. Za nas
je dovolj dejstvo, da prodira, da nas
tujec izpodriva iz naše zemlje, da si
dela milijone, ki so letali zakopani v
naši zemlji, dokler ni prišel taj pod-
jetnik, ki jih je izkopal in jih obrnil,
seveda, v svoj prid. — Mi vemo in
vidimo, da naši ljudje, najboljšje de-
lavke moči započajo rodno grudo in
hitijo v tujino za kruhom, ker jim ga
domovina ne daje dovolj. Mi vidimo,
da nam Nemci silijo v naše lastne vrste,
da nam je okoli in privedel k naro-
dem izdajstva na tisoče naših ljudi,
da nam dan na dan odhajajo in po-
nemljejo v nemških ljudskih delah na
tisoče slovenskih otrok — kot usrečne
štrce brezustavne — nemške agitacije,
lahkovarstva in nerazodnosti sloven-
skih starišev.

In to nemško delo ni malenkostno,
ne podcenjamo ga!

Kdor ne vidi ljudstva, kdor ne
živi z ljudstvom v vedni stiki, ta se
čuti in ne pozna našega naroda, kako
misi.

Redimo resni in brez! Kaj po-
maga našemu kmetu, delavcu in tr-
govcu, če mu prihajajo s takimi ideali,
z veliko idejo narodnosti? Živeti hoče
in mora najprej človek, to zahtevamo
zase tudi mi, živeti pa mora tudi kmet.
— Pridimo pred ljudstvo in med ljud-
stvo najprej z koristnim, če res kaj
zmoremo in znamo — potem bo narod
tudi v mnogo višji meri sprejemljiv za
lepo.

Če bomo za narodno-gospodarskem
polju dosegli kake uspehe, če se bomo

in osamojavili in ustvarili samostojno
kaj dobrega, tedaj bomo spravili naše
javno življenje in stremenje v pravo
harmonijo, ki je neobhodno potrebna,
če hočemo, da ne nastopi v narodu
po dolgi večnega navdajevanja ona po-
gubna reakcija, ki se ponekod že po-
javlja v neveseli luči kot skrajna za-
lomarnost, brezobzirnost in sekla visoku
oholost napram vsem dobrim postopkom
in naj si bodo le tako blagi in lepi.

Ustanovni občni zbor „Bralnega društva“ v Gaberju.

Zmagovito pot je nastopila misel
ljudske izobrazbe na Slovenskem. Dan
za dnevom takorekoč slikamo o novo-
ustanovljenih bralnici in izobraževalnih
društvih tuintam; dasi so bili odloče-
valni pri nekaterih ustanovitvah stran-
karski iskrivi — jedna velika, na naš
narod neizmerno važna priobitelj pa
ostane povsod, namreč počasi se splošno
sdomaščajo misli, da si moremo mi
Slovenci le z omiko, le z orojem duha
poboriti svoje narodne pravice, zapo-
tovati si svoji narodni obstank. Lahko
rečemo mirne duše, da je to zahtevanje
in hrepnenje najširših ljudskih slojev
po izobrazbi velik korak naprej v raz-
voju našega ljudstva od leta 1848. sem.

Vesel pojav v znanju se ustanov-
ljenih društev je ustanovitev „Bral-
nega društva“ v Gaberju. Kajti ono
sima le splošne naloge omikati, bli-
žiti in vzgojevati ljudstvo, ono ima
nalog ljudstvo prebadati in čuvati Ga-
berje pred germanizacijo in Celja. To

so povdarjali vsi govorniki, to so spoz-
nali oni, ki so mislili pred področjem
letom na ustanovitev tega prepotreb-
nega društva. Za organizacijo Sloven-
cev v celjski okolici občini so mi
doslej veliko zgodilo; zato so res rodilo
to društvo kot prvi, odločen barak k
organizaciji v okolici življenjske potrebe.
V naslednjem podajemo kratko poročilo
o ustanovanem shodu, ki se je vrtil
zadnje nedelje pri g. Omladiču v Ga-
berju. Shoda se je udeležilo lepo šte-
vilo tuzniških rečnih mod, kateri se
zavedajo važnosti tega društva.

Shod je otvoril ob 4 uri popoldan
g. Ivan Rozman, omenjal in ste-
melji veliko važnost „Bralnega dru-
štva“ v Gaberju in pristavil, da raču-
naje Gaberjani tudi na posod možnanov.
Na to je predljal pravila, ki so bila
jednoglasno sprejeta in dal besedo g.
dr. Božiču.

G. dr. Božič je zmedeloval misel
zdravovanja in izobrazevanja, kakor
se je najprej razvila med delavstvom
na Angliškem, zmagosomno prodila v
porenske kraje na Nemškem in se raz-
širila tudi na Avstrijskem. Govornik
je stajajo dokazal, da je število in
trpelo delavstvo tako dolgo pod jarmom
nemimljenoga, iskoriščajnega kapita-
lizma, dokler se ni začelo struktirati,
preobčevati svoje lastnostne razmere in
se volje istolekalo dvigniti. Izobra-
ženo delavstvo, ki je vedelo, kako slabo
igra v ustroju celoga podjetja, ki je
poznalo svoje slabo v ustroju države,
ki je vedelo ceniti silo organizacije, je
priznalo na tvorničarje, da so upo-
skovali njegove zahteve in se zboljšali

LISTEK.

Diogen.

Hrvatski spisal Avgust Škoca, prevedel nj-
(Dolje).

VII.

Belisar, mladenič poln duha in
poln življenja, je sedel v svojem sta-
novanju še vedno pod Danoklejevim
mečem vojaškega sodilca; tolažbe go-
spoda Jankovića je postalna s sladko-
grenkim posembo, začaralo pa je
njegovo oko, ko mu je prinesel ka-
pacin oče Ambrozij vsak dan lep šopek
cvetlic, povezanih z rdečim trakom.
Mojri Ambrozij se je vsikdar globoko
prikhnil, da se je močno zabavala
njegova dolga brada, nasmešnil se
precej badomžasto, slutel morda, da je
nekak postillon d' amour v priprsti
kuti, in izročil šopek prav graciozno.
Za nobeno ceno pa ni hotel povedati
imena tiste osebe, ki je pošiljala vsak
dan mlademu jetniku tako lepe ruže
in na vsak stotnikov cekin je zmalj

z ramami rekoč: „Mlada, lepa ženaka
je, toda njenega imena ne vem. Pri
maži mi izroči šopek in plaša vsako-
krat malo za vašo rešitev!“

Ta čas so se dogajale po Hrvat-
skem čudne reči. Bili so čudni časi.
Na hrvatski zemlji sta se borili tedaj
dve nasprotni sili, dva sistema, dva
taja velikana, ki sta se vrgla na to
zemljo in jo v svoji borbi teptala. Ne
meneč se za ostanke te shoge, raz-
drapane kraljevine, — a ta dva veli-
kana sta bila Poštan in Dunaj. Vse je
bilo kalno, nejasno kakor v kalni
mlaki. Življenje nestalno, bodočnost
neljuna. Pričakoval se je vseakor
veliki preobrat. Nekaka kuga je prišla
na značaj. Ljudje stare korenine
menjavali so vsaki dan svoje prepri-
čanje iz upa in korika. Pričakovanja
so bila velika, uspeh dvomljiv, da se
je jih je resnično brigalo. Čegava bo
zmaga; mnogo jih je pričakovalo
nikakor ne obče dobro, ampak le oseb-
nih koristij. Sabor je postal igrača
možganev, visoka dostojanstva cilj
lakomnih očij, osebna vrlina in zmož-

nost nepotrebna lastnost, a stara hr-
vatska čast prazne tradicije prijatelj-
stva; sorodstvo je bilo najboljša pot
do zemeljskih nebes. Malo koga je
težila vest. Kraljestvo je bilo načeto,
načeto tudi njegove pravice. Pregovor:
„sila ne moli Boga“, (v sili je vse
pravo) zdel se je vsakemu samozave-
ra in zato so mu hiteli močnejši, ali
kakor so jih imenovali tedaj: „hrvatski
bogovi“, da prodajo te zadnje ostanke
domačih pravic in si spopolnijo z do-
bičkomo svoje šep; tako je bil kritena
lagalno, obrekovalo, jelo, grisllo, pleslo
in mislo po rodbinah, sorodstva, na
dvoru, pri vojem sodiču in pri banu
za višje časti in večje elasti. Semtertia
je se še zasnil kak obupan, ironičen
posemeh hrvatske duše, tako oglašil ga
je vrišč domačih požretncev, ki so
trgali zadnje ostanke tuzne kraljevine.
Nad vse pa sta se, na Hrvatskem odli-
kovala po svojem gladi in svoji šoji
dva moža, gospod Adam Najčić, proto-
notar in Ivan Bučan, kraljevi blagaj-
nik in član bankega stola, človeka
sola različne narave. Najčić bil od-

vetnik, sagel, prebrisan in agoroven
človek. Bučan pa nasilen, razdražljiv
in brezobziren. In vendar sta se spo-
razumela, ker sta imela pred svojimi
očmi eden in isti cilj, namreč hrvatsko
deležno blaginje, ki je imela dovolj
denarja za njihove špekulacije. Zdej
ognjevitja opozicijskega kakor leva,
drugič spot ponista sužnja kakor pes,
prejradal je ta „bratki parček“ vsa
mogoče spremembe in spletika, in ta
„bogova“ bi postala zanesljivo turški
paži, ako bi se polastili Hrvatske
Turki.

Tako so bile razmere, ko je po-
toval gospod Najčić s pisnom lepe
Terezije na pošanski zbor, kjer so se
imelo rešiti važne hrvatske zadeve.
Terezijino priporočilo je imelo popolno
uspeh.

Najčić postane kmalu dezna roka
bana Karola Bučana in naznanil svoje
veselje in zmago svojemu tovarišu
Bučanu s sledečim pisnom:

(Dolje prihodajl.)

založno gnotno stanje. Današnje vedo četni tvorničarij inteligencno, izobraženost delavstva, zlasti na Angliškem; delavstvo to čuti in nastalo je veselo tekovanje v izobraževanju in sirjenju delavnega obzora. Dokazal je nadalje govornik, da je treba izobrazbe kmetu in obrtniku, posebno strokovne izobrazbe. Kaj doseže strokovna izobrazba pri kmetu, kaže slijanje Danske in severna Nemčija; kmet stoji tam nazvle krakarenci razmerno zelo dobro, ker gospodarji skladno z novim časom, njegovim potrebami in zahtevami. Na polju obrtnosti se je izvršil velikanski preobrat; odkar se je pričela velindustrija, leze obrtništvo zmiraj nižje in nižje. Posebno ono čuti potrebo izobrazbe, umevanja modernih razmer. „Bralno društvo“ naj tedaj vzbuja z časopisjem in knjigami zanimanje za javne zadeve, dviga strokovno izobrazbo članov in skuša, da bo vsak član „umen“ član slovenskega naroda. Kako malo se n. pr. zanima naše slovensko ljudstvo na Spodnjem Štajerskem za delovne zadeve, za gospodarstvo z doželenimi davčnim denarjem! Mi le pisnjemo in dajemo, skrbimo pa premože za to, da bi tudi nekaj dobili! Tu naj vpliva počovalno bralno društvo! Naj pa svojim udom tudi bliži in srce! V njem naj vlada neomejena svoboda v branja časopisov in knjig; ne nekaj, ampak vse mora poznati izobražen Slovenec, amen član svojega naroda! Prava izobrazba se more biti jednostranska. Govornik je sklenil z besedami: „Kličem vas na delo, pristopite, bodite z dušo in telesom člani društva in ma dajate kar mi gre!“ Vsem tem izvajanjem je sledilo vzharno odobravanje!

Nato je pozdravil novo društvo Smertnik in mu želel popoln uspeh. Gosp. Rebek je poudarjal, da mora društvo začeti med delavstvom boj proti nemškim celjskim izgnajarskim besnicam. Z družničnimi besedami je kazal žalostne posledice izgnajenja, ki ubija dušo in telo naših ljudi. Gosp. Gradčanik je želel, da bi društvo gojilo narodni ponos, osebno med mladino, ki je šoli odrasla; dejal je, da če velja splošno znano narodno-gospodarsko načelo, da je največji kapital človek sam, mora to pravilo še posebej veljati in se spoštovati pri Slovencih, ki so malotrušeni narod.

O izidu volitev smo še poročali. Navzoči zastopnik akad. fr. društva „Prosvete“ je pozdravil tudi v imenu napredne akad. mladine novo bralno društvo, posebej pa je v imenu „Prosvete“, ki si je zapela na prap. ljudsko izobrazbo. Celjski odsek „Prosvete“ bo zato tudi takoj postavil v prostore novega „Bralnega društva“ majhno postajočo ljudsko knjižnico, da odmore prvim potrebam. G. Gradčanik je poudarjal, da je v novem društvu dovolj prilike, da se mladina izreže v petjo. To bo vplivalo naravno in pravno vzgojivo na mladino. G. učitelj Žagar se bo dragovolje povetil pouku. G. učitelj Kranjc je objubil predavanja na rodbinskih večerih, katere naj priraja „Bralno društvo“, da spoznajo stariši cilje in namen šolske vzgoje.

G. predsednik Rozman zaključil na to dobro uspehi shod, se zahvali članom pripravljavalnega odbora, posebej še G. Rebeku, ki se je veliko trudil za ustanovitev, in proti navzoče za soodelovanje in krepko podporo novega „Bralnega društva“.

Ustanovni shod „Slovenske kmečke zveze“ v Mariboru dne 21. t. m.

V mali dvorani „Narodnega doma“ v Mariboru se je zbralo nad 300 ljudi,

po ogromni večini kmetov, iz vsak strani Spodnjega Štajerja; zborovanje se je začelo kmalu po 10. uri.

Sklicatelj, dotelni pod. g. Janez Rožkar je kratko posredvil vse udeležence shoda, nato se je zvršila volitev predsedništva. Predsednikom je bil izvoljen sklicatelj gosp. Janez Rožkar, prvini podpredsednikom župan Koren iz Žalec, drugini podpredsednikom kmet Vrečko iz Zgorja in Kojnskijskem okraju Zapankirarija pa gg. ekonom Cerjak, mladenci Žebot in dr. Benkovič.

Predsednik gosp. Rožkar pravi v svojem govoru, da si boe prizadevala „Slovenska kmečka zveza“, katero hočejo danes ustanoviti, vzbuditi kmetiški stan k novemu življenju. Kmet dela in se trudi, njegovo gospodarstvo pa gre rakavo pot, ker nima dobrih in zadostnih delavcev, ker mu najbolje ljudi industrija odjemlje, ker svoje priidke ludo ali celo v zgubo prodaja, kar ga drugi, dobro organizirani stano vi v to nekako silijo, ker ga tlačijo nadalje dolgov, davki itd. Od zunaj ni pomoči, zato je treba iskati od znotraj, v samem sebi. Osnovati hočemo „S. k. z.“, katera naj kmete združi, da bodo složno nastopali kot stan in branili svoje koristi proti vladi in proti drugim stanovom.

„S. k. z.“ boe imela o prvi vrsti politično lice, kar bo tudi v gospodar-skem obziru velike važnosti. Zakoni iz liberalne dobe so enostranski in proti kmetičim koristim, te boe treba premeniti.

Za vzgled navaja šolski zakon; šestletni šolski obisk, poletne počitnice, obe ti določbi sta protikmetški; zakon nalaga kmetu prevelika bremena, ki mu nosijo le majhne koristi, zato treba remedirov; skrajšati treba obveznost na pet let in odstaniti poletne počitnice; pedrbiti bo treba za nadaljevalne ali nedeljske šole za iz šole izstople otroke, kateri se danandne nič več ne uče in nikdar ne vzamejo več knjige v roko, če ne postanejo udje izobraževalnih društev. Tu treba reforme, kakoline — naj ljudstvo samo govori.

Omenja nadalje lovski zakon, domovinski zakon, carinske zakone, kateri vsi nalagajo kmetičem stanu in kmetičkim občanom velika bremena; tudi pravična pogodba z Ogrsko bi bila za kmetiški stan v Avstriji velike važnosti. Do svoje veljave pride kmetiški stan le, če so gospodarski in politično organizirani, pot, ki ga vodi do cilja, se imenuje združevanje in združništvo. To so dokazali uspehi drugih stanov, uspehi kmetakega stana na Danskem, na Nemškem in tudi na Srednjem Štajerskem, kjer imajo katoliški konservativci svoje denarne zavode, svoje krasno asperajoče zavarovalnice i. t. d. To vse lahko ustanove tudi slovenski kmetje na Spod. Štajerskem, zato so se danes zbrali, da si ustanove „Slovensko kmečko združje“, katero postavljajo na versko, katoliško odlogu, ker ima kmet edino zaslombo v veri.

Nato je govoril g. dr. Jankovič o pomenu in namenu „S. k. z.“ in o potrebi kmetake stanovske organizacije. Potvija vsakega katoliško mislečega kmeta, naj postane ne samo član zveze, ampak tudi agitator zanjo. Pravi komep, da ne obljublja, da bodo kmalu dosegli postavljene si cilje, ampak, da boe to, o čemer bodo govorili, samo pot, po kateri bodo hodili.

V novem parlamentu boe za kmetake tednje ugodnejša tla kakor v mirajočnem. Bodoči naši poslanci se morajo pismeno obvezati, da boe zastopali kmetake koristi. Naš program je tak, kakor program agrarnih strank drugih narodov, zato bodo naši poslanci iskali zveze z drugimi agrarnimi strankami ter solidarno postopali z njimi v kmetičkih vpražanjih.

Glavne točke programa „S. k. z.“ pa so:

1. Razdolženje kmetičkih posestev.
2. Omejitve razkosavanja zemljiš in zabranitev predržnih prepodaj od očeta na sina.
3. Odprava sedanjega zemljiškega davka in upeljava progresivnega dohodninskega davka.
4. Prepoved uvoza živine iz tujih držav, posebno iz balkanskih, ki so po dr. Jankovičevi trditvi ogrožite vseh kmetičkih bolezi na vseh vrstah domačih živali.
5. Urvanava občinskih davkov.
6. Uravnava ocen pridevkov.
7. Podeljevanje državnih podpov za ceste, podrtavljenje privatnih železnic. Osnovanje državnih ali delovnih zavarovalnic, zavarovanje živine itd.
8. Zadrutništvo.
9. Ustanovitev svojega slovenskega kmetičkega društva.
10. Skrb za to, da prevzame država stroške za ljudske šole, ker so ti za občine preveliki.
11. Skrb za nadaljevalne in nedeljske šole za odrasle.
12. Omogočenje potom združg, da se tudi mali kmetje lahko udeleže do-darvanj (sema, šita in drugih živil) za vojsko.

Dr. Jankovič izjavlja, da boe „S. k. z.“ ne samo katoliška, ampak tudi narodna, ne boe dr. trpela v svoji sredi omahljivec, ki prodaja svoje posestva tujcem, nje člani bodo ponosni na svojo narodnost in bodo svoje narodne pravice branili in zahtevali, da se jim od vsakega priznava, v to se bodo posluževali tudi najostrejšega oročja — bojkota! „S. k. z.“ boe verska katoliška, nje voditelji bodo skrbeli za to, da ostane ljudstvo nepokvarjeno na duši in na telesu, verno Bogu in domovini. Tu je govornik hudo obsodil ed del slovenske literature, ki baje te čute spodkopaje.

Na predlog drl. posl. dr. Koročka je bil izvoljen z vslikom predsednikom „S. k. z.“ sklicatelj ustanovnega shoda g. Janez Rožkar, drl. poslanec; v odbor so bili voljeni na predlog g. župnika Medveda gg.: Franc Pišek, župan. Orehova vas; Franc Mišar, župan. Hočnica; Franc Niederfor, veleposesnik, Žalec; dr. Franc Jankovič, zdravnik, Korje; dr. Anton Korolec, drl. poslanec; Franc Zajdak, veleposesnik, Zdoie; Jakob Pempik, veleposesnik, Radinici; Franc Rakun, župan. Rečica; Josip Schöndorfer, kmet. Stari trg. Namestniki: Jakob Borha, Korje; Jan Rudolf, Konjice; Avg. Čof, Šmarje pri Jeliah; Karol Rohar, Majšjerg; Ignac Stravs, Trbovlje; Josip Rebov, Tovarje; Martin Cerjak, Rajhenburg; Franc Žebot, St. Hlj v Slov. gor.; Filip Galander, Sv. Križ pri Mariboru; Josip Koser, Sv. Lovrenc v Slov. gor.

Nato so še razni govorniki izrazili svoje želje, katere naj „S. k. z.“ in nje odbor v bodoče izpolnita. Vsi so poudarjali važnost stanovske organizacije, stanovske izobrazbe, zavrednega, smotrenega dela, agitacije za ustanovljeno zvezo itd. Med temi je govoril tudi posl. Rebov, ki je poudarjal važnost gospodarskega blagostanja tudi v političnem obziru.

Konečno je spregovoril še državni posl. gosp. dr. Korolec kratak, ogrnjevit govor na motto: „Le vkup, le vkup, uboga gmajna“. Razlaga se enkrat ideje, ki so snovatelje vodile, da so to zvezo ustanovili. Govornik izjavlja, da hočejo imeti v „S. k. z.“ mir, zato so je postavili na versko stališče, kdor noče tega priznati, je po pravilih izključen iz kmečke zveze, katere pa stoji tudi nepremično na narodnem stališču.

Konečno pravi, da stojimo pred volitvami, položaj je nejasen, sanjajo se nove stranke, zborovalcem pa pripravdo, naj njih kandidacije prisenzajo vsi v prvi vrsti na kmetiški program njih poslanec naj boe vsak naroden in veren, zato predlaga te rešolucije:

„Spodnje štajerski kmetje, zbrani na ustanovnem zboru „Slovenske kmečke zveze“ slovesno izjavljajo, da vrljib vsem gozjam sadnjega časa tedno in nepremično vstrajajo na dosedanjem verskem in narodnem programu spodnještajerskih Slovencev, istotako slovesno izjavljajo, da bodo porsod in z vsaci silami delovali za svoje kmečke pravice in koristi ter postvijajo vse dobro-misleče rojake na Spodnjem Štajerskem, da podpirajo težnje katoliškega slovenskega kmečkega stana po slobotanju njegovega položaja.

Spodnještajerski kmetje, zbrani na ustanovnem zboru „Slovenske kmečke zveze“ zahtevajo od sedanje vlade, da ne odpre nobi toji živini is prekomerskemu mesu, ker bi to pomenilo hud udarec za najo živinarstvo in blagostanje kmečkega stana.

„Spodnje štajerski kmetje zbrani na ustanovnem zboru „Slovenske kmečke zveze“ naročajo odboru, naj strogo pazi na to, da bodo pri prihodnjih volitvah kandidacije za državni zbor priznali brezpogovorno kmečki program ter se osirzali na versko in narodno mišljenje slovenskega kmeta.“

Rešolucije so bile enoglasno sprejete in s tem zborovanje zaključeno.

Konec svojega poročila naj še pripomnimo, da je, kakor so vsi glavni govorniki poudarjali, novo ustanovljena zveza Agrarna stranka, katere boe, ker imajo agrarci vseh narodov iste ali vsaj popolnoma podobne interese, stopila v zvezo z agrarci drugih narodov ter složno z njimi branila in zaslo-dovala koristi kmetakega stana. Agrarne stranke drugih narodov so samo stanovske organizacije, katere zastopajo le koristi kmetakega stana in nič drugega, ne menče se ne za veroizpovedenje ne za politično prepričanje svojih članov. Med črkimi agrarci dobiti katoličane, protestante raznih konfodj, klerikalce, liberalce, naprednjake itd., a kot kmetje so agrarci in v agrarni stranki zastopajo in varujejo svoje stanovske koristi. Tako je tudi pri Nemcih in drugod. Pri nas so se pa ustanovitelji „S. k. z.“ postavili na tako strogo versko stališče in to versko stališče tako povdarjajo, da izključe-jejo se temeljem pravil vsacega, ki bi se po svoji vesti in svojem prepričanju ne mogel postaviti na njih strogo katoliško stališče. Po tem soditi je pač treba reči, da je ustanoviteljem šlo v prvi vrsti za to, da ustanovijo katoliško politično društvo in da jim je kmetako društvo kot stanovska organizacija le postranska stvar. Ta zveza je strankarska zveza. Po Spodnjem Štajerskem je bila in je še splošna želja po čisto stanovski organizaciji, v kateri bi bili zjedinjeni vsi kmetje, naj je bodo tega ali onega političnega mišljenja. Gospodarski zakoni so za klerikalca in naprednjaka isti, zaproke, katere imata promogovati, za so oba iste, čemu je torej deliti sedaj, ko se Nemci družijo v velike gospodarske politične jednote? In to ba sedaj par dni pred volitvami? — Izgovor, da imajo Nemci svoje čisto katoliške organizacije, ne drži; kar ki Nemci brez škode lahko dovole, je za nas lahko pogubno in konečno, čemu bi baš slabe stvari sprejemali od Nemcev? Mogoče je pa, da je jedro notranji nagon k najpogvejši ustanovitvi na političnem polju edino le — strankarska sebičnost, in nič drugega.

Svetovno-politični pregled.

Domače dežele.

Gospodna zbornica je v svoji seji dne 21. t. m. sprejela v drugem in tretjem čitanju zakon o volilni presnovi. S tem je to vprašanje v obeh zbornicah definitivno rešeno. Nasprotniki reforme so se enkrat vzdignili svoj glas, ministri predsednik in v svojem govoru utemeljevali potrebo reforme s tem, da se je avstrijska vlada odločila razmerje med Avstrijo in Ogrsko ne samo na kratko dobo vzdržati, ampak da je boče trajno vrediti. V ta namen mora imeti za seboj odločen avstrijski parlament, sicer na najbližjih volitvah avstrijskega prebivalstva in izražajo njegovo voljo, s kratka, avstrijska vlada potrjuje pomoči močnega parlamenta, da jej boče močete, da treba tudi samostalno rešiti to vprašanje. Ministri predsednik Beck je že pred meseci deklariral o taki odločnosti in polobnem jantstvu proti Ogrski. Minola je doba delegacij — in od vseh teh objitij ni postala ni jedna še dejanje. Madžari komandujejo in bodo se nadalje komandovali. Da, ker že govorimo o tem, naj povzemo tudi kaj piše „Slagary Hirap“ o bodočnosti Reke — in o bodni državnosti samostalnosti Ogrske: Reka igra v madžarski politiki veliko vlogo. Ljubimo to razkosno lanko na „madžarskem morju“. Ne sovražno avstrijski Trst, ker je tekmo naše Reke. Ljubimo tudi reške Italijane, za svojo ljubezen pa zahtevamo od njih respekti do ogrske države in ogrski stvari. Italijani se ne smejo vtajati bližini nadan, da bi moglo „madžarsko provincijalno mesto“ vesti boje z madžarsko državo“. To je dovolj jasno povedano, kajti ni le samo na trdno voljo ampak tudi na primerno moč. Madžari hočejo napraviti na Roki svoje vojno pristanišče zato opisujejo sedaj strategično vrednost Reke kot vojnega pristanišča in njega prednosti pred onim v Palji. Poljsko pristanišče imenjuje mišjo past, katera bi lahko postala prav tako osodolpna za nas, kakor Port Arter za Rusijo v Aziji. Za blokado Polja zadostuje le neznatna sovražna flota, katera lahko jedne po jedne pogubi avstrijske ladje, katere zamorejo le po dve in dve iz luke, ki je tako ozka. Reke bi ne mogla uspešno blokirati tudi najmogočnejša flota na svetu, zato je prednost reške pred poljsko luko očitna.

Madžari so vrgli to vprašanje o reškem vojnem pristanišču na politično ravnjo. Njih drznost in neupogivost z jedne strani, avstrijska kratkovidnost, slabost in podajnost z druge strani nam jasni za to, da boče ta loka v dogledni dobi zidana, da boče Avstrija plačala dve tretjini stroškov in ko boče vse gotovo — jo izročil z lastnimi vred samostojni Ogrski. — Reka stoji na hrvatski zemlji, na Reki stanuje več Hrvatov nego Italijanov, katere Madžari tako ljubijo — hode li imel hrvatski narod dovolj moči, da vveljavi svojo pravo na Reko in spretni politikov, ki se bodo znali upreti madžarski prepotenci?

V državnem zboru je na dnevnem redu zakonski predlog o ureditvi uradnih plač. Finančni minister je že enkrat izjavil, da bi vlada ne mogla sprejeti nikakih predlogov presevajajočih sklepe storjenih v proračunskem odseku.

Da reši svoj delavski program boče zbornica imela seje tudi po noči. Začetek z nočnimi sejami je bil pa slab, v ponedeljek je bila zbornica že pred 9. uri zvečer nesklepna in so morali gospode domov.

Vnanje države.

Rusija. Stanje izredne obrambe nad Petrogradom in okolice je vlada podjeljala za nadaljnih šest mesecev. Miljukov, znači kulturni zgodovinar in vođa kadetske stranke, nastopi pri prihodnjih volitvah kot kandidat. — V nekaterih gubernijah je grozna lakota, prebivalstvo trpi najhujše pomanjkanje.

Bolgarija. Proganjanje dijakov v Sofiji zaradi znane demonstracije proti knezu Ferdinandu se ni pouehalo. Nekoliko dijakov so odgnali v domovino, druge so pa vtknili v vojsko. Ferdinand je silovito občutljiv, če se kre za njegovo viševno osebo; pa naj bi stvari ne pretiraval, kajti Bolgarom bo njegovega osebnega režima že znal dovolj — in potem bi utegnili priti kak nepričakovan obrat.

Nemčija. Volilno gibanje potaja od dne do dne nervoznejše. Kolonijalni direktor Derenburg je imel v Monakovem pred ogromnim številom poslalskega govora, s katerim je delal propagando in kolonije. Ljudje so bili pa bolj radovedni na njegova beseda, kakor na njegov kolonijalni program. V petek boče odločeni dan — Bülow se tuje in govori se zelo, da bi mu Derenburg vtegnil postati naslednik. Cesar stavi nanj vse svoje upanje.

Slovenske novice.

Štajersko.

Občni zbor „Celjskega pevskega društva“ se vrli danes, 23. t. m. ob 8. uri zvečer v čitalnici. Vabimo vse ki se zanimajo za petje!

Občni zbor „Celjskega Sokola“ se vrli v soboto, dne 26. t. m. ob 8. uri zvečer v čitalniških prostorih. Radi zanimivega sporeda je pričakovati uspešno udeležbo.

Za trgovski plesni venček 2. srečanja, katerega priredi slovensko trg. društvo v Celju v prid fonda za trg. bolnišnico in podporo blaginjo za Šp. Štajer, se je zložilo velikansko zanimanje po celem Šp. Štajerskem. Upamo, da bodo to ona najuspešnejša doseženja plesnih prireditev v Celju. Kakor silimo, je namaniho že več odličnih redov in Maribora, Ptujja, Brečje itd. svoj prihod. Prosimo tudi še enkrat vse one, kateri se zanimajo za to veselico in niso dobili vabila, da se osebno ali pisмено obrnejo na slov. trg. društvo v Celju. Tudi znanje g. trgovca prosimo, da nam gredo v tem oziru na roke in pripomorejo, da se naša veselica, katere čisti dobiček je določen za prevažen namen za trgovski stan celnega Spodnjega Štajerja, čimboljše obnese.

Dijaska kuhinja v Celju. Dandanašnji je že tako, da se mora vsaka reč obesiti na velik zvon. Pri tem se pa čisto nič ne pomisli, ali se stvari koristit, ali pa ne škoduje. To velja tudi o spis članice: Nekaj v pomislek odbora celjske dijaške kuhinje v „Slov. Narodu“ št. 13. t. l. Blagi dopisnice: Skrit za plotom stavi in na nimitode metati bisto, je lahko. Če ste res tako vneti za blagor naše mladine ter tako velik dobitnik „Dijaska kuhinje“, tedaj pridite na vsakolizni občni zbor, in tam se bomo potemo pomislili iz oči v oči. A žalbog moramo, ker se nas izvira, tu javno pribiti, da se celjski rodoljubje bridko malo zmenijo za občne zbor. „Dijaska kuhinja“ Pridejo odborniki in pa se par vutih mladinojbov. Če je zbor po pravihih sklepčen, pa smemo biti zadovoljni. In vendar bi se imeli o maršnem pomisliti in poevetovati. Toraj na obični obisk pri prihodnem občnem zboru!

Očita se odbora, da se nič ne

briga, kakšno je hrana, ki se daje dijakom. To se pač ne vjena z resnico, ker dopisnik ne pozna razmer. Pogledati je le enkrat, in še to skrivaj! — v kuhinjo in potem v „Dijasko obednico“, kjer visi red dijaške kuhinje. Odborniki so vedno gledali na to, kolikor so pač težave razmere dopuščale, v katerih se nahaja dijaška kuhinja, da bi dijaki dobivali zdravo in tečno hrano. Da se nahajajo tudi nedostatki, radi priznavamo, a temu niso krivi odborniki, temveč ravno razmere. Zato so odborniki že leta in leta premišljevali, kako bi se dalo to in ono zboljšati, kako bi se mogla zlostiti „Dijaska kuhinja“ postaviti na lastne noge. Ali to, žal doslej radi ptihi dohodkov ni bilo mogoče. Naj omenim ta, da je bil minulo leto pripravljen nek hitni posestnik, da prepreči v njem potrebne prostore, a zahteval je najemnine celih 60 K na mesec. Potem bi prista še plača za gospodinj in dekle, kar bi znalo vse skupaj čez 1100 K. Kje bi pa zamogli toliko? Če pa ima dopisnik kake dobre, vsprejemljive načrte, poda jih lahko katerakoli odborniku, vestno se bo posvetoval o njih. Ali pa naj jih razloži na občnem zboru. Druge volje ga tudi sprejmemo med nadzorniki pri obedah. Tam un bo dana prilika, da hitro odstrani vse nedostatke. In če ima veselje delovati v odboru, ga bomo z radostjo volili. — Nekam čuden se nam zdi konec dopisa. Tam se obrnejo pisec ob red, ki se ga morajo držati dijaki v „Dijaski kuhinji“. Tako? To nas doraja na posebno misel. Ali ni pisec kak — dijak, ki se je prebujel kruha v „Dijaski kuhinji“? Mislil, da se ne bomo motili, če sklepamo tudi mi: „Qui nocent illam“!

V celjski bolnišnici je umrl radi operacije na vratu hitni posestnik in ključavničar g. Moric Unger.

Celjski občinski svet je imel 18. t. m. sejo, iz katere posnemamo sledeče važnejše podatke.

Predsedoval je podžupan dr. Jenko. Petim prisilcem za domovinsko pravico v Celju se ugnili, štirim se prošnja odbije, ker niso dokazali, da bivajo nepretrgano že deset let v Celju.

Nato sprejme občinski svet enoglasno asert delne postavke za celjsko mesto, ki bi naj dovoljval plačevanje zamunihih čresti za zaostale občinske doklade na direktne delne davke, kakor tudi za zaostale najemninke in vodne doklade. Te zamolne obrati se morajo tedaj plačevati, ako se ne plačajo doklade vsaj po preteku 30 dni po plačilnem roku in ako znain zaostali znesek več ko 20 K. Zamolne obrati naj znašajo za vsakih 100 K na dan po 13 v od zadnjega roka za plačilo naprej do dneva uplačitve. Ta postavnai načrt se naj predloži v potrdilo deželnemu zboru in se naj doseže zanj tudi cesarjevo potrdilo.

Prvi celjski nemški klub atletov dobi dovoljenje, da sme nositi na klubovih znakih celjski mestni grb.

Vloga Karla Tepperja radi odkupnine sveta za cesto in radi skrajšanja prednjih vrto in njegovih stavbenih prostorih se zavrne.

Obč. svetnik Mörri poroča o delovanju obč. policije v letu 1906. Aretiranih je bilo v vsem 289 oseb radi raznih prestopkov, ovašč proti radičnim osebam je bilo 1989. Pri tej točki predlagata obč. svetnik Proft in Costa-Kuhn, naj se policija uslo pobrine za to, da se pride v okolje trpinčevih vrbov širine, zlasti na strmini pri Rebeschegg. Na opla Graški ceste in Grabna naj pazi kakšen stražnik posebno po dokončanem občnem poaku na vozove, da se pride kak otrok pod voz.

Učiteljska mesta. Razpisanih je dvoje učiteljskih mest del. ali prov. na lostrazredni, v tretjem krajevnom razredu stoječih ljudski šoli pri Sv. Marjeti pod Ptajem. Protnje do 30. febr. Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Benediktu v Slov. goricah je pramo z Veliko nočjo mesto učiteljske ročaj del; prošnje do 10. febr. Za ptajsko okrajno glavarstvo je razpisano mesto okrajnega pomožnega učitelja s plačo po drugem krajevnom razredu in uradnim sedešem v Ptaju. Razpisano je tudi učiteljstvo mesto pri Sv. Vidu pod Ptajem; Nemci se trudijo, da bi dobili vrednega naslednika Brenceta.

Hišo gospe Marije Kruz v Brečicah (o tej prodaji smo poročali že zadnjič) je kupila stavbena zadruga „Lastni Dom“; gospe Kruz za je kupila novi hotel zraven kolodvora v Sevnici, ki je do sedaj veljal za nemški kazino v Sevnici. Ako se boče tam odselj tudi gajzelo sevnikič nemskitarje, potem zasili hoteli znatne podpore tudi od slovenske strani.

Kandidature v ptajsko-lipniškem mestnem volilnem okraju. Zanimajo nas te kandidature je zategadel, ker voli v njem tudi precej slovenskih volilcev v Ptaju, Sv. Ljartu v Slov. goricah, Goraji Rađuni, Pobrtu in Razvanju; drugače itak vemo, da bo moč, kateri bo imel zaustopiti te kraje v prih. drž. zboru del nemški nacionalci in si bo sklanjal s pomočjo nemških voča po teh krajih nabirati lovorek v „trdem“ boju proti Slovincem. Te lovorek menda tudi tako vlečejo, da se je oglasilo doslej celo perščite kandidator: Malik, Krebs, dr. Negri, Hiekl (?) in sedaj vendar enkrat tudi post. mlita discrimina slavoznanca Ornikov protiranec, okr. sodnik v Ptaju, Glas. Tega moča priporočata ptajski občinski svet in „Nemški društvo“ v Ptaju; da samo na inicijativu Ornikovo, je jasno ko beli dan. Zanimajo je, da Lipničani nočejo ničesar vedeti ne o Glasu, ne o „v trdem narodnem boju stoječih“ Ptajčanih. V nedeljo je sklicel neki Fessler v Lipnici volilni shod, na katerega so tudi primarilari Ptajčani z Ornikom in Glasom na čeln. Ker dr. Negri ne pride več v poštev (moč je odgovorel kandidator), se je šlo za to, koga bi sedaj postavili kandidatom, ali Maliku ali Krebsu ali celo — Glasu. Krebs stoji na stalnih nemških ljudske stranke, Malik, junak v znanstveni je vsenemec in Glas pa boče biti — divjak. Ko je Malik govoril, so ga motili socialni demokrati, kateri so mu v obče povedali toliko gurkih, da jih bo pomnil nekaj časa. Na koncu se je glasovalo: pa glasovanje ni prineslo nobenega rezultata, ker je bil Fessler menaja, da nimajo Ptajčani v Lipnici pravice glasovati. Nato so Ptajčani z Ornikom in Glasom vrd odmahali. Glas pač sedaj premišljeva, da je pot do poslanstva trnjava, posebno ker niti ugovori lastni bratje neobejo upoštevati zasnig, ki si jih je pridobil za nemstvo na sodniškem stolec v Ptaju.

Postar je umrl 19. t. m. kopalniško poslopje na „Lassnitzbühl“ blizu Gradca. Ogenj je nastal v stanovanju strojevode Rohrerja, najbrže valed slabega dimnika ali pa šarečga oglja, katere je padlo iz peči na tla.

Važna pridobitev. Ptajski vinorejski zdruzi je občinski svet ptajškega mesta enoglasno dovolil, da sme na svojem zapisa in svojih tiskovinah naslikati ozir. dati natimeti grb c. kr. dežel. kameralnega mesta Ptaj.

Opustitev dveh kadetnih šol. Cesar je odobril opustitev ptohne kadetne šole v Trstu in artiljerijske kadetne šole na Dunaju koncem tekočega šolskega leta.

— **Kje raste „Ljutomercan“?** Veliko je ljudi, ki se vprašajo, zakaj se vrši vinski sej, na katerem se bodo predajali svetovnoznanosti Ljutomercan, v Ormožu in ne v Ljutomeru. Ljutomercan je še staro ime, izre časov, ko so spadale Ljutomerske gorice res pod okrotje Ljutomersko; ko še ni bilo ločenice v Ormožu; je slo vse vino iz Ljutomera dalje v svrt. Pravo bi bilo sredi sedaj ime ormožan, v ormožkem kraju je gorje 3400 oravov, v Ljutomerskem kraju pa le 1144 oravov, razven tega so vsi znameniti vrhi, kakor Jeruzalem, Strmec, Plovec, Lit-merk, Vinski vrh itd. v ormožkem kraju. Veliko pa je tudi Ljutomercana, ki mogoče selene Štajerske niti videl ni! Kdor se toraj hote preskrbiti s pristnim Ljutomercanom, naj pride dne 31. januarja t. l. v Ormož, na vinskem sejmu bo našel veliko izbire in prepičani smo, da bo tudi največji zbirnece popolnoma zadovoljen! Toraj na svidecjanje v Ormož! (Glej oglas!)

— **Hardeki pri Ormožu.** Pogreb Martina Staniča. T. m. se je vršil pogreb dragca in nepozabnega nam razjeka. Nodogledna je bila vrsta pogrebov, ki se je pomikala od hiše do hiše na Hardeki skozi Ormož na mestno pokopališče. Krsto so pokrivali krašni vencji, med njimi okrajnega zastopa in okoliške požarne brambe s narodnimi traki. Pri pogrebu so bili zastopani različni uradi, društva in korporacije, kakor c. k. sodnja, davkarija, okrajni zastop in skoraj vse občine ormožske okraja; dalje polnoštevilno okoliška požarna bramba s godbo, mnogokostevalno požarna bramba iz Trgovišča in zastopniki požarne brambe iz Središča, učiteljsko in učenci ormožske okoliške šole s zastavo i. dr. Raz okrajnega zastopa, ormožske policije in okoliške šole so vzkrale črne zastave.

— **Omanilo.** Vsem konjerejcem iz Ljutomerskega okraja je že znana vladna nakaza, vsled katere šoli domobranci ministrstvo med nekaj zanesljivih kmetov tega okraja porazdeliti breje vojaške plemenke kobilje, v svrhu reje remont pri kmetih. Tudi pogoje pod katerimi se bo to zgodilo ste v pretečni jeseni o priliki konjskega pregledovanja v glavnih potezah že slišali.

Sedaj mi naroda c. k. konjerejska družba sklicati na nedeljo 27. jan. ob 2. uri popoldne konjereje v Kakorčovo gostilno pri kolodvoru, kamor bo prišel g. A. Korolec, živinodržavnik iz Gradca, da bo govoril podučno o tem načinu reje remont. Pri tej priliki se bodo tudi sprejela oglašila za sprejem takih kobil v rejo. Da torej v obilnem številu pridete.

Jos. Werna.

— **Ciril-Metodova družba in slovaška industrija.** Neki družbi odr. založnika g. Bonadž izdeluje družbine svinčnike nemška troynica Hartsmath v Budjejevičah na Češkem. Nekateri listi sicer menijo, da ima naša družba lastno troynico, sicer bi se ne moglo zahtevati, naj kupuje vsak Slovenec le svinčnike družbe sv. Cirila in Metoda (ki jih izdeluje Hartmat) in ne drugih, katere izdeluje po večini tudi Hartmat. Družba podpira s tem nemško podjetje. Mesto, da bi klicali: Bojkot Hartsmathovi troynici, ki je glasovala pri volitvah proti Čehom, pravijo, kupujejo le Ciril-Metodove svinčnike iz Hartsmathove tovarne. Da je pa v istem mestu, v Budjejevičah tudi češka troynica „Narodni podnik“, ki izdeluje izborne svinčnike, peresca, peresnika, črnilo itd. tega svedoča slov. poznavatelj slovaške industrije na vedo. Družba kliče na pomoč proti Nemcem, sama pa pomaga Nemcem do smage nad Čehi s podporjanjem nemške industrije. „Na-

rodni podnik“ naj izdeluje družbine svinčnike, peresca itd. le tedaj bo mogoče se ozirati na njeno blago. Upamo, da stori družba čim prej konec sedanja „slovaški“ vzajemnosti.

— **Kandidature za prihodnji državni zbor po slovaških krajih:** na Kranjskem bo kandidiral v radovljiško-trziškem volilnem okraju dosedanja državni in detelni poslanec Pogačnik, v vrhniško-logaškem okraju, kakor se čuje, dr. Danilo Majaron. — V tolminskiem volilnem okraju na Gorickem namerava kandidirati dr. Alojzij Franko. — V celovški okolici bo kandidiral državni poslanec Friderik Seifritz, v boljatkem volilnem okraju dr. Steinwender. — V Mariboru bo kandidiral dosedanja drž. in det. poslanec Wastian.

— **Mariborske novice.** Nemška politična društva in združbe priporočajo magistratu, naj proglasi Wastiana oficijelnim kandidatom za mesto Maribor pri prihodnjih državnoborskih volitvah. — V pondeljek se je skušala natakarcica Marija Korolec iz Verhol v slovenjebistriškem okraju je v tretji zastopiti; tu pot je hotela končati v frančiškanski cerkvi, pa omedlela je samo. Prenesti so jo v bolnišnico. — Nočoj ob 8. uri zvečer so vrhi v restavraciji „Narodnega doma“ izredni občni zbor „Zgodovinskega društva za Spodnje Štajersko“. Na dnevnem redu je važna točka: Narodni muzej za Slovensko Štajersko.

— **Vredokrvne Tervtne.** V gospodinjki šoli v Mariboru so zaledila dekleta v neki klopi slovaški trak. No, to je cistokrvne potomke nemških boginj tako razočalo, da so kar vprizorile celo tragikomedijo, ki se je pričela s kopico delikatnih izrazov, doseгла višek v teptanju s nogami in nabadaanju „nevrannega“ traviča na peresnike ter končal s tem, da so ga pomele junaške gospije v poč. Živio nemško junaštvo! Ni je kulture nad nemško! Učitelj stenografije g. Kováč je pa mirno gledal. Z zavestjo, da so s tem uničene vse slovaške součenke in da je zdaj sploh konec mariborskemu Slovenstvu, so se pomirili razburjeni duhovi mladih Germank.

— **V Poberu pri Mariboru** so ustanovili podružnico „Südmarch“. Nek učitelj tamojnje nemške šole hodi okoli in beraci pri — slovaških kmetih denar, češ, da je namenjen zбоgi šolski deci. Ta notkar se ravna po slavnem vagnetu v Hrastniku in ga si sram namiti revnim slovaškim ljudem denar iz šopa za nemikonacionalne namene.

— **Zaradi onega onenega** protestantske vere na ljudeški šoli v Leitersbergu pri Mariboru je dobil mariborski protestantski pastor sede in glas v krajnem šolskem svetu.

— **Član 19. drž. osnov. zakona** — in najvišje sodišče na Dunaju, 16. jan. se je vrnilo pred najvišjim sodiščem na Dunaju vzklicna obravnava v tožbi nekoga češkega trgovca iz Prage proti nekemu sindikatu. Njegov odvetnik dr. Lhotz je zahteval, naj se obravnava v češkem jeziku in steme-ljaval svojo zahtevo s tem, da se je obravnavalo pred višjim detelnim sodiščem v Pragi češki, kjer se je posluševal tožitelj in tudi finančna prokuratura izključno češtinu, nadalje pa je tudi nemško obravnava kršenje člena 19. drž. os. zakona, posebno ker je najvišje deželno sodišče namenjeno vsem narodom brez razločka. Odvetnik je zahteval, naj se tedaj najvišji sodni dvor odloči v tej zadevi. Sodišče pa je po daljšem posvetovanju zavrnilo predlog, na kar je dr. Lhotz zapustil dvorano. Obravnava se je nadaljevala v odsotnosti strankinega zastopnika v nemškem jeziku. — Ta razsodba najvišjega sodišča je veljavnostna prvič

za naše birokrate, ki mislijo, da pomeni popolna jezikovna enopravnost nemških narodnosti kršenje nemške posesti in nekaj namizljenih pravice, ki niso nikjer utemeljene, drugič pa lahko vidimo vsi Slovani, posebej še mi Slovenci, kako daleč se imamo do spoštovanja naših narodnih pravice in da v svojih takih zahtevah ne smemo nikjer ne za trohico popuščati, ampak z vedno večjo energijo zahtevati, predno glasneje obtoževati nemško birokracijo, da s svojim postopanjem krši postavlj. in pravo.

— **Prški mestni svet** je poklonil slov. akademskemu društvu „Adria“ v Pragi 900 K subvencije. 8 tem je pokazal svoje simpatije slovaškemu di-jakstvu. Želeli je le, da naše dijakstvo prav obilnem številu pohaja v Prago — na slovaške visoke šole, da s tem dokumentira svoje slovaško mišljenje in praktično izvršuje slovaško vzajemnost, katero je pač na lep način pokazal nekaj prški mestni svet. V tem pa je tudi dokaz, da si je prški narodno-radikalno dijakstvo pridobilo simpatije v Pragi.

Druge slovaške dežele.

— **Predavanja „Kola srbskih vesetar“.** To društvo si je stavilo poleg svoje človekoljubne naloge lažne nasivčevati in mage oblačiti tudi kulturno svrbo. Prireja namreč predavanja, pri katerih sodelujejo odlični srbski učenci in književniki. V zadnjem času so bila javna predavanja o Joahims Vajčič in Vuča Karadžić, o tehničnih pomočkih gledaliških odvah in o „srbskem Pijemontu“.

— **Jugoslovaške Mbljjeteko** bo izdajala založniška knjigarna Lačičeva v Belgradu. Prinašala bo najlepše besere iz vseh jugoslov. književnosti v srbskem prevodu. Pripravljene so Prešernove pesmi v prevodu Vlad. Stanimirovića, Zofke Kvedrove „Ljubav“ in nekatera bulgarska dela.

— **Bej za Budjejevičce.** Znani vođa Čehov v Budjejevičah dr. Zalka je izdelal načrt, na podlagi katerega bi se naj pomirili Nemci in Čehi v Budjejevičah. Ministrski predsednik baron Beck je povabil radi tega Nemce in Čeha k skupni konferenci na Dunaj. Dr. Zalka predlaga, naj se vpele narodni kateštet; Čehom v Budjejevičah naj se da primerno zastopstvo v občini, naj se nastavi primerno število čeških uradnikov pri magistratu ter naj se strogo uredijo volilne liste. Zanimiva je tudi točka, ki po vrgledu na Moravskem holoča, da se smejo v nemške, oziroma češke ljudske šole sprejemati le otroci, ki so učnega jezika zmožni. V načrtu so tudi določila glede zastopstva v češki detelni zbor, prepoved, da se ne sme porabljati občinski denar v agitacijske namene, nemškemu življu primerno število nemških članov trg.-obrne zbornice, ustanovo razsodišča pri narodnostnih preprih itd. Dejstvo, da se Nemci vočbe spuščajo v pogajanja priča, da njihovo gospodarstvo v Budjejevičah ni tako trdno, kakor to trebijo zlasti graški listi.

— **Glavne politične stranke** med rusimi Poljaki so stedeče: narodno-demokratska, poljska, stranka socialistična, stranka realne politike, socialna demokracija v Poljski in Litvi, napredna demokracija in najmlajša: poljska napredna stranka. Med temi strankami je bilo dolgo mnogo prepira, s katerim so se najbolj in največkrat rabile besede „naprednost“ in „nazadnjakost“. Sedaj pa so se združile stranke narod.-demokr. stranka realne politike in napredna poljska stranka, ki so si izvolile „Volilni odbor“, da nastopijo ob novih volitvah v šumo

skupno tat „Poljsko Kolo“. Izvolile so si za to tudi osrednji odbor. Ostale stranke se niso zvezele; poljska socialistična stranka je celo sklenila, da se ne odeloti volitev v dano. Osrednji odbor ima zastopnike vseh združenih strank, skupno šest članov; predseduje mu Sienkiewicz.

— **Sottopartice della Polonia** v Benetkah (Via Garibaldi) je za Poljske zelo znamenita hiša. Tam so se skajali zadnji barski konfederati, tam je bival za Napoleonovih časov generalni štab velikega poljskega narodnega junaka, generala Dombrowskega.

— **Poljska „Solna Netica“** (Malcera Sokołna) napreduje tako močno, da prekane češko „Matico“ in da je gotovo največje tako slovaško podjetje. V kratkem času svojega delovanja je ustanovila okoli 700 krokov; število njenih šol znaša okoli 1000. Poljaki s ponosom zatrjujejo, da drži ta družba duhovne in posvetljake, škrlat in platno. Glava in duša vsesga podjetja je A. Osuchowski. Zanimanja in poštvovalnosti jim ne manjka; zapreke jim dela edino le trdotravnata birokracija, ki boče vso narodno prosveto monopolizirati v strogo birokratiškem smislu.

— **Najhujši ruski antisemit** je bil Krutavca, mol. o katerem se dragače malo ve in ki je povzročil znano preganjanje Židov v Kijevu. Edini cilj, za katerim je stremel, je bil popolno uničenje ruskih Židov. Postal je takorekto taj preganjanje Židov, tako da napoliže z njegovo ime samo ruske Žide s strahom. Sicer pa ima enake smotre tudi takimeenovana „Zveza pravih Rusov“, ki je popolnoma prepojena z velikoruskim nacionalizmom in ki boče z vsami sredstvi ubiti druge narodnosti na Ruskem. V tem je zelo podobna pruskim khatikatom, ki imajo iste „človekoljubne“ namene.

— **Karavnost čedoviti spomni** ima Poljak, profesor H. Stoch v Varsavi. Na pamet množi številu, ki imajo deset številik z ravno tako velikimi. V spominu ima nad 1000 logaritmov, ki imajo 8 številik. Tudi zna nazivati vsesga „Pana Tadeusza“, kar ni mala stvar, če pomislimo, da ima ta epos nad 10.000 verzov in vsak verz od 12—14 slogov. Cele strani si zapomni in jih ponovi, če jih le enkrat prečita ali sliši; zapomni si cele vrste najrazličnejših besed, če jih le enkrat sliši, naj jim potem razume ali ne.

— **Profesor Stanislavski.** V Krakovu je smrt znani slikar in profesor krakovske umetniške akademije Jan Stanislavski v 46. leta svojega življenja. Slavilste so njegove pokrnjene slike. V svoji mladosti je bil kemik; slikarstva se je posvetil šele v poznejši dobi.

— **Star plemeni slovaški spomniti.** Brata Ivan in Stan. Zochovci v Kričju v novogradnem okraju na Slovaškem sta našla preteklo leto v svoji vsaj glagoljki rokopi na pergamentu, ki obsega konec 16. in začetek 17. poglavja Materinevega evangelija z razlago. Profesor Jagić, znani slavni slavist na Dunaju, so je izbral, da je rokopis pod glagoljama, kateri se je razvil na Češkem v dobi Karola IV. Rokopis je bil le zanesen na Slovaško, nastal je pa bržkone na Češkem.

— **Prški občinski svet** je sklenil dne 11. januarja t. l. v svoji seji, da prosti detelni odbor, naj ta potom prodaje do cesarja posreduje, da se vrše dvoran grad v Pragi, kateri je sedaj vpisan na ime dvoranske crara, kot lastnina vlašavske kronske.

— **Petar v magistratu.** Iz Karlova na Hrvatskem poročajo, da se na oduotnem magistratu uničil ogenj arhiva in registrature. Zgoroli so zgodovinski akti velike vrednosti.

III. Jugoslovenska smetniska razstava bo naša meseca 1. i v Zagrebu. Hrvatsko društvo umetnikov „Lada“ je že izbral odbor, kateri se bavi s prireditvijo razstave. Gotovo bo tudi ta razstava sijajna in zanimanje bo tudi za njo tako živo kakor za prejšnjo v Zagrebu.

— **Kongres jugoslovenskih knjižničarjev in publicistov.** Želati je, da bi se v priliki tega kongresa, ki se bo vrtil v tem letu, priredila razstava vseh jugoslovenskih listov in časopisov in da bi se sestavil katalog tih listov.

„**Lepa naša domovina**“. Komu ni znana ta krasna pesem, ki se je ne samo med Hrvati domaćinci, ampak tudi med nami Slovenci! Pesnik jo je spesnil v Zelenjaku blizu Klanjca na meji hrvaško-Majerski. Ko sem mislilo jesen potoval iz Klanjca proti Sv. Petru pod Sv. Gorami, bil sem ob potoku in prehodil ta lep košček hrvaškega Zagorja divni Zelenjak.

Pesem je Mihanovičeva. Anton pl. Mihanovič Petropoljski bil je rojen v Zagrebu dne 10. junija 1798. Znan je as polje književnosti in politike. Služboval je daleč po svetu kot c. k. konzul in Generalni konzul. Kadar je prišel na dopust, bival je navadno v v Malen Trgovisti v španjiji Varadinski, kjer je bila njegova sestra omedena s Jos. pl. Briguevicem. Bivajoč pri svaku in sestri je večkrat let skoni Klanjec v Nove Dvorce, na posestvo zrofov Krdodijev.

Po priznanju vseh, ki so domovino hrvaško prepoznali, ni lepšega kraja kot okolica klanjska. Ta je tudi uplivala na pesniško navdahnjenega Mihanoviča in zložil je: „Lijepa naša domovina, o junačka zemljo mila, da bivašda sretna bila.“

Mihanovič se je koncem svojega življenja nastanil v Novih Dvorih, ter tam umri dne 14. nov. 1861. Pokopan je v Klanjcu.

Hrvaški listi prinašajo poziv za sabiranje doneskov v prid Mihanovičevemu spomeniku. V Klanjcu sestavil se je odbor, ki boce na trgu v Klanjcu postaviti primeren spomenik. Hrvatska pevska društva bodo v ta namen prirejala koncerte in zabave.

Umestno bi pač bilo, da bi tudi naša slovenska pevstva darovali v to vrbo sabrala. Kadar se v neki družbi zapoje vedno krasna „Lepa naša domovina“, naj se pevci in poslušalci spomnijo Mihanovičevega spomenika ter naj zložijo za spomenik. Denar se pošlje g. Frana Pančiču, kot postara v Klanjcu — ki sprejema kot blaginjak vsak še tako mali prinos. (Tudi uredništvo Domovine sprejema v ta namen prispevke.) —lj—

— **Izbrabjanje šolskih otrok.** Kakor poročajo poljski učiteljski list „Szkola“ prodaja v mesta Lvova 657 šolskih otrok razne stvari. Kot razna-sevalci časnikov je uslužbenih 130 odencev in 45 otrok. Kako slabo upliva taka poraba šolske mladine se vidi iz tega, da se je pri omenjenem številu mladih prodajalcev izkazalo 33 slučajev tistvine, 13 prestopkov proti pravosti, 47 slučajev pohajkanje sbrnjajočih sravosti in 3 slučajev venericnih boleznij. V zadnjem slučaju so tri deklice v starosti 9, 11 in 12 let.

— **Češko zastopstvo v avstrijsko-ogrski banki.** Češi se potegujejo za primerno zastopstvo v generalnem svetu avstr.-ogrške banke. Kakor poročajo listi, so librali za to člana gosposke zbornice Wobanku. Nemci pa zahtevajo, da se njim (Nemcem) mora za to privoliti primerno zastopstvo v Deletni banki in Hipotekarni banki na Češkem, in sicer pri prvi mestu ravnatelja, ki bi se moralo isto ustanoviti, in mesto ravnateljevega namestnika pri drugi banki. 16. in 17. jan. so se

v ta namen vrtili kompromisne konference med Čehi, Nemci, min. predsednikom Beckom in guvernerjem avstr.-ogrške banke Bilianekom. Ker pa bo občini zbor avstr.-ogrške banke že 4. febr., pravijo nekateri, da ne bo mogoče doseči kompromisa, ki bi zadovoljeval obe stranki, Čehi in Nemce.

— **Živnostenska banka.** Predsednik Živnostenske banke, cesarski svetnik Dimmer, je vlad sveto visoke starosti 82 let in svojega slabega zdravja odločil mesto predsednika in tuda načelstva. Nadelstvo ga je prosilo naj ostane na svojem mestu toda g. predsednik Dimmer je ostal čri svojim sklepam. Načelstvo je vzelo to odločitev s obalovanjem na znanje ter izreklo cesarskemu svetniku Dimmerju svojo zahvalo za njegovo dolgoletno vpešno delovanje. Cesarski svetnik Dimmer je bil 27 let predsednik te banke in eden njenih ustanoviteljev. Nadelstvo Živnostenske banke barišo se bode v svoji prihodnji seji z volitvijo novega predsednika.

Kronjake.

— **Žena ustrelila dva medveda.** Gospa Olga Rudeš, soproga grajščakova, je na luvu pri Veliki Gori blizu Ribnice ustrelila omeqa starega medveda in enega mladiča.

— **Mestni vladi ministri v Idriji** je podelilo značno pravico javnosti tudi za česti razred.

— **Lahok potros** so občutli v Novem mestu dne 19. t. m. ob 4. uri zjutraj.

— **Pošto z avtomobilom** mislijo vpeljati med Novim mestom in Kričkom ali Brečicami. Prihodnje dni bo raziskaval opodnace c. k. poštnega ravnateljstva v Trstu, ali bi se restirala pošta z avtomobilom med imenovanimi kraji. Skoraj gotovo je, da bodejo na ta način zvezali Novo mesto in Brečice, ker spaja ti dve mestu lepa državna cesta, dočim je okrajna cesta od Sv. Križa na Kriško proeka in v slabem stanju. Vlada misli postaviti na je progno dva avtomobila in investirati v ta namen 40.000 K. Vozila bodeša s hitrostjo 20 km na uro. Prostoza bode za 15—20 potnikov. Do 15 kg so priljaga prosta, vobče pa ne sme priljaga prekoračiti 50 kg. Prispevale bi za to zvezo vse prizadete občine — saj to pri nas dragače ne gre.

— **Podaljšanje viparske železnice.** Železna ministrstvo je dobrilo načrt, da se podaljša viparska železnica od Ajdovščine do Viparskega trga tako, da jo bo mogoče podaljšati do Razdrtega, ko se bo zgradila prog Postojna-Razdrto-Kobdil, ki stegne biti zgrajena najdalje do leta 1910. Za to zvezo se poteguje iz strategičnih ozirov vojaško ministrstvo.

— **Odlikovanje.** Delavci trboveljke premogokopne družbe v Zagorju Bernard Ambruš, Ivan Držar, Franc Dergan, Nikola Dergan, Vinc. Izgoršek, Anton Omahne in Primož Provinšek so dobili častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje.

Primeroko.

— **Državni kolektor v Gorici** je dobil postojančelnika. Kljub večjemu številu dobro kvalifikovanih profesorov, je imenoval železniški ministrstvo najmlajšega profesorja, Slovincem dobro znanega nemškega zagrebca Wiesnerja. Treba odločno zahtevati pojasnila, zakaj uprava c. k. državnih železnic nastavlja pri nas edino le Nemce?

— **Zavod sv. Nikolaja v Trstu** (savetišče za brezposelne služkinje). Meseca decembra minolega leta 1906 meseca odpodali mnogo „Poslov na usmiljena srca“, da nam pomagajo otci

„Zavod“. Trkali smo in mlio prosili, ker smo bili v veliki zadregi. Po iskazu darov, katere danes pridobajemo, je razvidno, da bje po štiri Slovenci se mnogo src, ki čutijo z nami. Uverili smo se, da je že mnogo slovenskih src, ki imajo usmiljenje do revnih služkinj. Primanjkljaj koncem meseca novembra se je znaal koncem decembra od 339 K 44 vin. do 274 K 43 vinarjev. „Zavod“ se tedaj zopet driga. Danes na novo kličeom usmiljenim srcam: Pomagajte, pomagajte, da vsi primanjkljaji in dolgovi popolnoma izginejo, ter se nabere toliko kapitala, kolikor ga je za ta vaš „Zavod“ neizogibno potreba. Vrnajte nam, da prav neradi „beratimo, toda „sila kola lomi“. Nemoremo in ne smemo pastiti; da propade ta „dom“ slovenskih služkinj v Trstu. Vaem, ki so se odvalili našim pozivom, kličeom iz srca: „Stotero, tisočero poplačaj Bog!“

Iz dopislanega nam imenika darovalcev in darov posnemamo, da se je nabralo K 62289. Naj bi našli ti dobrotniki še obilo posnemalcev!

Književnost in umetnost.

— **Ilustrovani narodni kolektor za leto 1907.** Last. založba in tisk Zvezne tiskarne. Celje. Cena 1 K, vezan 1 K 50 v, po polti 90 v.

S tem letnikom je stopil „Ilustrovani narodni kolektor“ v svoje XVIII. leto. Odkrito moramo priznati, da sta i rutinirani urednik, g. dr. A. Dolar in potrtovalna tiskarna ustvarila v njem knjigo, ki se ji naravnost čudimo. Saj pa je tudi oprema knjige taka, da jo redkokdaj najdemo med Slovenci in ki je posebno vesela pri kolektorju, kateremu je usoda določila kratko življenje.

Knjiga obsega 66 strani običajnega kolektorskega materiala in nad 100 str. zabavnih sestavkov v verzih in v prozi. Tiskarna je oskrbela šv tisk in papir, barvno prilogo in nebroj ilustracij, med katerimi so nekateri (n. pr. Turški „Edeb“) naravnost krasne. Sploh se pozna celum kolektorju večša roka g. urednika, ki je s tem kolektorjem pokazal šv, smetniski okus.

Pesmi so poslali Meško, Mošé Vojslav in Novčan Ant. Odlikujejo se po lahki, lirčni dikciji, kakor je ravno primerna za take knjige. A tudi s prozo je kolektor dobro zadovoljen. Gosp. urednik je napisal več nekrolog Legu, velikemu prijatelju Slovincem. Ivan Cankar je postal dve štiri črtici „Domovina“ in „Mrovce in njegova slava“. Prva obravnava brezdomniško vagnbudovstvo, druga pa je jedka satira na naše politične razmere. Vekoslav Spindler je zastopen a povestjo „Ustrelj Slekovec“. Tudi Mošé in Novčan sta napisala vsak po eno črtico. Izmed početnih spisov moramo pohvalno omeniti bogato in krasno ilustriran spis „Izlet v Savinske planine“ in živahno pisan „Anek dr. I. Maržarja „o smetnosti na kmeth“. Kolektor se končaje z vezelanimivo in zelo počeno bilanco našega narodnega gospodarjenja, s tomeljitim epizom: Politični pregled 1. 1906.

Z mirno vestjo rečemo: Letniski Kolektor je po vsebini in obliki krasno delo, ki ima trajno vrednost. Tiskarna in g. urednik sta se v resnici potrudila, da sta ustvarila delo, ki je kras vsakemu salonu. Založniki pa so Kolektorju nastavili tako nizko ceno, da se kar čudimo, kako je to mogoče. In za trdno smo prepričani, da si je „Ilustrovani kolektor“ priboril med vsemi slovenskimi kolektorji prvo mesto in da se bo moral slovenski književni in kulturni zgodovinar resno baviti s njim. Zato pa moramo priznati vsem mero-dajnim faktorjem, naše najodkritorčnejše zahvalo.

Svetovne vesti.

— **Kislikovano meso.** Pod tem naslovom čitamo v belgajskem „Troyer Glasniku“ vrlo zanimiv članek, katerega radi sedanje draginje mesa priobčujemo v celoti:

„Is Avstralije javljajo angleškim listom o iznajdbi, ki stegne biti tudi za Srbijo velikega pomena.“

Enemu vojakniku so pokazali v mestu Sidney v neki mesnici polovico zaklanega ovna. Mesci je bilo videti popolnoma sveže, ni imelo nikakoga dcha, in ko se je skhalo, je bilo popolnoma okusno kakor najbolj sveže ovčje meso. Meso pa je bilo staro že celih šest tednov in ni ledalo niti v ledenici! Ves ta dolgi čas je ostalo popolnoma sveže in to samo zaradi tega, ker je bilo podvrženo „okisgeniranju“ (prepariranja s kisikom); ta proces bo napravil celo revolucijo v mesni trgovini!

V Sidneju se je že sestavila družba z veliko glavnico, ki kupi patent na to iznajdbo, da jo bode izkoristala. Donedaj je bil izvoz mesa na Anglijo dokaj težaven: morali so na amoten način meso zidežeti in ga potem prevajati v posebnih ladajah, ki so imele ledenice in posebne stroje za dobar umetnega ledu. Samo umrzovanje mesa je stalo 75 do 80 kron za 1000 kg. Kisikovanje pa bi stalo kvečjemu 10 do 1250 K. Poleg tega pa „stane“ tloravnica z vsemi potrebnimi stroji za umetni led in zidevanje mesa najmanj 500.000 K. Tvorilca za kisikovanje pa k večjemu 125.000 K.

Dosedanji poskusi kažejo popolnoma trdno, da vsi kisikovano meso polnih sedemdeset dni in ostane popolnoma sveže in tečno. Kje se je ohranilo meso dosedaj sveže 10 tednov!

Način kisikovanja je zelo preprost. Sveže meso se položi v železno kamrico, ki je hermetično zaprta in se na to napelje v kamrico plin kisik. Meso ostane v kamnici po šest do osem ur, v primeri z njega manjino. Najto se vziame meso ven in se lahko takoj odpošlje. Mislijo, da bo boljše, ako se odpošlje na ledn,“ vendar pa to ni potrebno. Na ta način je mogoče poslati sveže govedino, ovčje meso, vrviljca in ribje meso na vse kraje sveta. Prvo takšno pošiljatev so že dobili v Londonu. Poskus se je popolnoma presretil, kajti v London pripeljana kisikovano avstralsko meso je bilo v vsakem obziru izbornu.

Društvene vesti.

— **Občni zbor „Celjskega Školske“** se bode vrtil v soboto, dne 26. t. m. zvečer ob 8. uri v čitalniških prostorih. Spored: 1. Pozdrav starostev. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blaginjaka. 4. Poročilo arhivarja. 5. Poročilo blaginjaka stavbenega odseka. 6. Poročilo pregledovalcev računov. 7. Volitev odbora. 8. Sklepnosti. — Na tem obnem zboru se bode sklepalo definitivno o stavih „Školskega doma“, zato vabimo vse brate, da se zanesljivo odloče tega važnega zborovanja. Pričakovamo zlasti starejših bratov, ki lahko a svojo izkušnjo marnikaj dobrega svetujejo. Nadalje tudi opozarjamo, da bo treba izbrati delavca odbor, ki bode kos veliki nalogi in ogromnemu delu, ki ga čaka. Zato je uprav dolžnost vsakera člana priti na ta občni zbor.

— **Antialkoholni šhod v Celju.** Kakor smo že poročali, priredi „Izobraževalno društvo“ v celjskem „Narodnem domu“ 27. t. m. antialkoholni šhod. Dnevni red na shodu je: Dopoldna od pol 9. do 11. ure: Dr. Kvek: Pijančevanje in gospodarstvo. Ivan Podlesnik: Pijančevanje in pravnost. Popoldna od 3. do 5. ure: Dr. Anton Schwab: Pijančevanje škoduje zdravju. Ljuba Sokolnikar: Kaj mora gosposka storiti proti pijančevanju? Dr. Kvek: Abstinencia.

